

Aan Staatssecretaris van BZK
Van dgDOO

nota

Nota bij brief aan TK bij aanbieding rapport juridisch
vooronderzoek Wbk

TER ONDERTEKENING

Nota actief openbaar
Ja

Onze referentie
2024-0000237003

Datum
23 april 2024

Opgesteld door

[Redacted]

Samengewerkt met
CZW

Bijlage(n)
3

Aanleiding

Bij brief van 4 april jl. heeft opdrachtnemer Pro Facto aan u het eindrapport van het *Juridisch vooronderzoek naar enkele toezichts- en handhavingsbepalingen uit de Wet bescherming klokkenluiders* aangeboden. Bij brief van 20 december 2023 heeft u toegezegd om dit onderzoeksrapport na afronding van het onderzoek naar de Tweede Kamer te sturen.

Geadviseerd besluit

Wij adviseren u de bijgevoegde brief aan de Tweede Kamer te ondertekenen en de brief met het rapport te laten verzenden.

Kern

- Aanleiding voor het rapport is het door de Tweede Kamer aangenomen amendement Leijten c.s., waarbij aan het Huis voor klokkenluiders (hierna: het Huis) toezichtstaken en sanctiebevoegdheden worden toegekend.
- De bij het amendement in de Wet bescherming klokkenluiders (Wbk) ingevoegde bepalingen (te weten artikel 3a lid 3 onder e en artikel 17i) zijn nog niet in werking getreden. Zoals uit de toelichting bij het amendement blijkt, hebben de indieners voorzien in een gedifferentieerde inwerkingtredingsbepaling, zodat er voldoende tijd zou zijn voor een kwalitatief goede uitwerking inclusief een uitvoerings- en handhavingstoets.
- In vervolg hierop is aan het bureau Pro Facto de opdracht verleend voor het verrichten van een juridisch vooronderzoek. De hoofdvragen van het onderzoek waren:
 1. In hoeverre zijn het toezicht en de sanctietaak en -bevoegdheden, zoals deze zijn bepaald in artikel 3a, derde lid, onderdeel e, en artikel 17i van de Wbk, juridisch houdbaar en uitvoerbaar? Indien dat niet (volledig) het geval is, wat is ervoor nodig om dit wel te realiseren?
 2. Zijn er overigens nog aanbevelingen te geven voor een effectief en doeltreffend sanctieregime ter bevordering van de bescherming van klokkenluiders?
- De hoofdconclusie van het onderzoek is dat de toezichts- en sanctiebevoegdheden uit artikel 3a lid 3 onder e en artikel 17i Wbk in de huidige vorm juridisch niet houdbaar zijn.
- Bij Kamerbrief van 20 december 2023 heeft u toegezegd om het onderzoeksrapport na afronding van het onderzoek naar de Tweede Kamer te sturen. Voor onderzoeksrapporten als deze geldt als streeftermijn om deze

binnen 28 dagen openbaar te maken. Dat betekent dat ernaar gestreefd moet worden om het rapport voor 2 mei aan de Tweede Kamer toe te zenden.

- In de bijgevoegde aanbiedingsbrief bij het rapport beschrijft u de achtergrond van het rapport, de hoofdconclusie en de twee hoofdaanbevelingen. Voor alle concrete onderzoeksbevindingen, deelconclusies en aanbevelingen verwijst u naar het bijgevoegde rapport. U geeft aan dat u de aanbevelingen in het rapport betreft bij de voorbereiding van het voorgenomen wetsvoorstel tot aanpassing van de Wbk en u benoemt dat uit het rapport blijkt dat diverse wetswijzigingen en nadere uitwerking noodzakelijk zijn om tot een toezichts- en handhavingssysteem te komen dat juridisch houdbaar en goed uitvoerbaar is. Ook benoemt u dat tijdens het uitvoeren van het juridisch vooronderzoek gebleken is dat de materie dermate complex is dat voor het onderzoek een half jaar meer tijd nodig was dan eerder verwacht en dat dit ook gevolgen heeft voor de planning van het vervolgtraject.

Onze referentie
2024-0000237003

Datum
23 april 2024

Planning komend wetsvoorstel

- In haar brief van 6 juli 2023 aan de Tweede Kamer heeft de toenmalige minister van BZK aangegeven dat zij verwachtte het volgende wetsvoorstel in de eerste helft van 2024 in consultatie te kunnen brengen.
- De veronderstelling hierbij was dat het juridisch vooronderzoek van Pro Facto in oktober 2023 afgerond zou zijn.
- Echter, het juridisch vooronderzoek bleek dermate complex te zijn dat voor dit onderzoek een half jaar meer tijd nodig was.
- Afgelopen dinsdag 16 april jl. heeft u aangegeven in de brief meer concreet aan te willen geven wanneer het komend wetsvoorstel verwacht kan worden.
- Wij achten het niet opportuun om concrete uitspraken over de tijdsplanning te doen in de brief omdat:
 - De ambtelijke voorbereidingen voor het volgende wetsvoorstel gaande zijn, maar op basis van het voorliggende rapport verschillende zaken in samenhang verder uitgedacht moeten worden. Gegeven de complexiteit van de juridische, organisatorische en bestuurlijke vraagstukken zal voor een deugdelijke uitwerking daarvan meer tijd nodig zijn dan aanvankelijk was voorzien.
 - We voor informatie en afstemming afhankelijk zijn van andere departementen en externe partijen, zoals het Huis, de Stichting van de Arbeid en de verschillende toezichthoudende autoriteiten, met elk hun eigen agenda en afstemcircuits. De doorlooptijden hiervan hebben wij niet in de hand.
 - We tijdens de voorbereidingen van het wetsvoorstel ook gesprekken voeren met deskundigen en organisaties uit ons netwerk. Deze gesprekken kunnen leiden tot suggesties tot verbetering van de wet. De afweging of een suggestie al dan niet betrokken wordt bij het wetsvoorstel kost tijd. Op voorhand is het niet goed mogelijk hier een planning op te maken omdat wij nu nog geen overzicht hebben van alle suggesties.
 - Daarnaast start binnenkort een onderzoeksbureau met het uitvoeren van een 'invoeringstoets' over de (huidige) wet die op 18 februari 2023 in werking is getreden. Oplevering van de invoeringstoets (bij geen vertraging) door het onderzoeksbureau is voorzien in oktober 2024. Hoewel de invoeringstoets een lichtvoetige bestudering is van de werking van nieuwe regeling in de praktijk, met bijzondere aandacht voor de gevolgen voor de doelgroep en de uitvoering,

kunnen de uitkomsten mogelijk relevant zijn voor het komende wetstraject.

- Ook afspraken van een nieuw kabinet gevolgen kunnen hebben voor het komende wetsvoorstel.

Gelet op het bovenstaande is ons advies: om enkel in de brief te benoemen dat tijdens het uitvoeren van het juridisch vooronderzoek gebleken is dat de materie dermate complex is dat voor het onderzoek een half jaar meer tijd nodig was dan eerder verwacht en dat dit ook gevolgen heeft voor de planning van het vervolgtraject.

Onze referentie
2024-0000237003

Datum
23 april 2024

Toelichting

- Ten aanzien van de eerste hoofdvraag (over de juridische houdbaarheid en uitvoerbaarheid van het amendement Leijten c.s.) zijn in de onderzoeksopdracht dertien deelvragen geformuleerd. Deze deelvragen zijn opgenomen in bijlage 1 van het rapport en ingedeeld in vier thema's. Bij brief van 27 september 2023 heeft u de Tweede Kamer al geïnformeerd over de onderzoeksopdracht en de deelvragen.
- In het rapport zijn deelconclusies en aanbevelingen opgenomen over deze vier thema's:
 - (1) de verenigbaarheid van taken (hoofdstuk 4),
 - (2) de te handhaven normen (hoofdstuk 5),
 - (3) de nieuwe toezichtstaak en -bevoegdheden (hoofdstuk 6) en
 - (4) de sanctiebevoegdheden (hoofdstuk 7).
- De onderzoekers doen twee hoofdaanbevelingen:
 1. Werk – in overleg met het Huis – een wijziging van de Wet bescherming klokkenluiders uit die ertoe leidt dat artikel 3a lid 3 onder e en artikel 17i van de Wbk voldoen aan de juridische eisen die worden gesteld aan toezicht en handhaving en neem daarbij ook een aantal andere relevante en noodzakelijke wijzigingen mee.
 2. Ga samen met het Huis kijken naar de gevolgen die de nieuwe toezichts- en sanctietaken hebben voor de capaciteit en de inrichting van het Huis en wat dit betekent voor de financiering van het Huis.
- Bij de eerste hoofdaanbeveling geven de onderzoekers elf punten aan die concreet meegenomen zouden moeten worden in de noodzakelijke wetswijziging (zie paragraaf 9.2 van het rapport).
- Het overleg met het Huis over de aanbevelingen in het rapport van Pro Facto start deze week.

Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden

Motivering

In de openbaar gemaakte versie van deze nota zijn alle persoonsgegevens van ambtenaren geanonimiseerd.

Bijlagen

Volgnummer	Naam	Informatie
1	Brief aan TK bij aanbieding rapport juridisch vooronderzoek Wbk	Ter ondertekening

2	Aanbiedingsbrief aan stass adviesrapport juridisch vooronderzoek Wbk	Bijlage bij brief aan TK
3	Eindrapport Juridisch vooronderzoek toezichts- en handhavingsbepalingen Wbk	Bijlage bij brief aan TK

Onze referentie
2024-0000237003

Datum
23 april 2024